

अस्तुरीचे सशक्तीकरण

- डॉ. चंद्रलेखा डिसोजा, गोवा

आमची परंपरागत विचारधारा अंतर्गत नारी शरीर दोन भागांत वांटून गेल्या. कमरेच्यान वयलो भाग नारी आनी कमरेखाला बायल! आमीं म्हळ्यार आमचो समाज पुरुषा कडेन पळयताना ताका ताची संपूर्णताय भीतर पळयता, ताची कमतरता आनी उंचउणाक वांगडा ताचे मूल्यांकन करता. नारीच्या संदर्भात आमीं तिका संपूर्णताये भीतर पळोवं शकना. कमरेच्यान वयल्या भागांत ती महान, करुणामयी, सुंदरसाणेची देवी आनी शीलवान आसा. ती कविता, संगीत आसा. अध्यात्म आनी अमूर्त आसा. कमरे सकयल ती कामकंदरा आसा, कुत्सित आसा, अश्लील आसा, ध्वंसकारिणी आसा, शक्षस आसा. एक वाक्यांत सांगचें जाल्यार - “नारी नरक आसा” हे वांटून गेल्ले शरीर आनी डबल स्टान्डाडॉक लागून तिच्या देहाची यात्रा वयल्यान सकयल, सकयल्यान वयर करीत रावल्या। नारी परस आमकां नारीचो आइडिया चड संमोहित करता. आमची संबंध संस्कृतिन अस्तुरेक “आदर्श नारी” च्या साच्यांत ढाळपाचो प्रयत्न दिसून येता” होच आइडिया वा मिथ आसा ताकाच “संस्कार” आनी “संवसार” चे नांव दिले? घडये हाकाच लागून सीमाँव द बोउवा म्हणटा - “औरत पैदा नहीं होती, बनाई जाती है”

आमच्या देशांत अस्तुरेक “यत्र नार्येस्तु पूजयन्ते रमन्ते तत्र देवताः” अर्थान - ज्या जाग्यार नारीची पूजा जाता थंय देवता वास करता - म्हळ्यार वास्तविकतायेंत विचार केल्यार हो मात्र खुळखुळो आसा. अस्तुरेची स्थिति घरांत वा घरा भायर जो आसा ताका हिंदी कवि रघुविर सहाय व्यक्त करता -

पढ़िए सीता, बनिए गीता,
फिर इन सब में लगा पलीता
निज घर-बार बसाइए
होंए कटीली लकड़ी सीली। आँखें गीली
घर की सब से बड़ी पतीली
भर भर भात पकाइए।

कोंकणी कवितेचो जर विचार केलो जाल्यार बाकीबाब बोरकार ते नागेश
अमर कोंकणी

करमली मेरेन जे चित्र मेळटा तें परंपरागतच आसा

त्या दीसा वडा कडेन गडद तिनसांजा

मंद मंद वाजत आयली

तुजी गो पांयजणां

(“पांयजणा” पान।)

मोगीका, भयण, पतीण चे स्वरूप मेळटा.

मनोहरराय सरदेसाय - रोमेंटिसिझम प्रवृत्तिची बायल वा मोगाळकायेन थपथपिल्ली आवय द्रष्टाव्य जाता-

गिरेस्ताची आवय म्हणटाः

पोरान कांयच खावंक ना

गरीबाची आवय म्हण्टाः

पोराक कांयच खावंक ना

(पिसोळीं पान 64)

फा. लुवीस बोतेल्हो “कानडी माती कोंकणी कवी” काव्य संग्रहांत पान 13चेर बरयता -

“तुम्ची आनी आमची अवय...

समेस्तांची मोगाळ आवय...”

1985 नंतर राचनाकारांची दृष्टी भीतर परिवर्तन जाणवता. हातूंत स्त्री लेखन चड महत्वपूर्ण थारता. पुरूषांची दृष्टी पूर्ण बदललेली दिसता. यथार्थवादी चिंतनाक लागून प्रकाश पाडगांवकारांचे ‘मागदलीन’ चित्रण पळयल्यार -

“रांड बेबदे मागदालीन

लोकांची हशीमोराद घेवन

खोंटो खावन

आपल्या पुता वांगडा

हुंङ्क्या हुंङ्क्यानी रड्टा...

(वास्कोयन पान 33)

चित्रण बायबल कडल्यान पूण बदलिल्लें संदर्भ, अणभव विषय आनी निरूपण दोनूय तत्वां भीतर आयिल्लो बदल महत्वपूर्ण दिसता. खासकरून कवयित्री अमर कोंकणी

कडल्यान आयिल्यो कविता नारी व्यथा घेवन आपलें जग चितारता-

“महज्या माणकुल्यांनो

म्हाका समजून घेयात

हांव आसा तुमची आवय

(नूतन साखरदांडे)

हरशीं पळयल्यार 1985 नंतर गोंयांत खूप कितें बदल्ल्या. प्रकृति पाचवी चार आसली ती लोहकणाक Iron Ore लागून तांबडी गुंज जाल्या. मांडवी, जुवारी न्हंयेत औद्योगीकरणाचे प्रदूषण वाडल्यो. काम करपी कामेल्यांच्या शरीरांत रगत व्हांवता तें पूण दूषित जाल्या. धतरे ते मळबा मेरेन पर्यावरण दूषित जाल्या. ल्हान ल्हान घरां आशिल्लीं थंय व्हडलीं व्हडलीं बिल्डिंगी आयल्यात. जमीनींचे मोल चरमसीमेक पावल्या. कुटुंबा खातीर घोव-बायल दोगांयक अर्थशास्त्र सांभाळचे पडटा. बापूय खातीर तर तें सहज आसलें पूण आवय खातीर न्हय, घड्ये हाका लागूनच “समजून घेयात” विचार आयल्या. तुम्हां आया कडेन सोडून वता, तुमची खरी अवय कोण? पुराय दीस जी ऑफिसांत काम करताना पूण तुमचोच विचार करता ती काय जी तुम्ह्या वांगडा घरांत पुराय दीस रावता ती?

लीना हेदे आपलें विचार मांडटा-

सगळें तुंवेंच केले खरें

पुण आमचेंय आशिल्ले थोडें

तुज्या कर्तुपा कणकणी

आमचेंय रक्त साणिल्लें

अशें म्हणटा की दर एकल्या सफळ पुरुषा फाटल्यान एक अस्तुरी आसता, पूण अशेंय घडूंक जाय की सफळ अस्तुरे फाटल्यान पुरुष आसूंक जाय! “आमचेंय कितें आशिल्लें” हें विसरूंक जावचें ना. अस्तुरेक देवी मानप सोपें आसा... पतिता मानप तर आनीकूय सोपें आसा... पूण तिका अस्तुरीच रावंक दिवप हेंच मनीसपण आसा. बायल वा दादलो आसप हें जैवीक शास्त्रीय Biological Facts आसा. सगळ्यां की पयलीं आमीं मनशां आसात.

ह्या संदर्भांत सर्गेस्त अमिता सुर्लकार अस्तुरीचे चित्रण करता तिका विलोदी रूप ना, नर परंपराची “चौकटींतलें चित्र” बदलपाची मांग दिसता...

“... तिच्या मुखामळार
 फकत मोग, उपेग तिचो फकत
 घेवंक संभोग...
 पांयांत तिच्या
 खुळखुळटा घागऱ्यो
 हातांत दवले अनी लाटण्यो
 पूण
 आतां हें फास्केंतलें चित्र
 सगळें बदलूंक जाय...
 तिच्या ओंठार क्रांतीची
 उतरां घालूंक जाय...
 अन्याया विरुद्ध लाडपाची
 पेट्टी मशाल पितारात

(अमिताच्यो कविता - पान 10, 11)

अमिताचो हो काव्य संग्रह 1993त उजवाड येता. ल्हान पिरायेर आसतानाय
 तिची परिपक्वताय अणभावताना नवीन दिश्टावो जाल्या शिवाय रावना. “वाटेवयल्या
 लजेझाडाक उद्देशून पान 2 तें बरयता - “...लजत मुड्डत रावलें तर
 तिश्टतच उरतलें! कितले लोग तुका माडोवन वेतात फुलां असल्या निरशेच्या
 रुपांत रावनाका.

हक्का खातीर झगडूंक
 जपून पावल घालूंक जाय
 दोळ्यांत कांटया तेल घालून
 जपून तुका रावूंक जाय.

संबध कविता पुरूषाची जी “अमूर्त आँख” आसा ताका आरपार वचून
 अस्तुरेची स्थापनाचो यत्न अमिताच्यो कविता दितात. देह सौंदर्य पली कडेन
 वचपाचो ध्यास अस्तुरेक नवीन परिमाण दिवपाचो तशेंच तिका दोळ्यांत

“कांट्या तेल घालून” जागरूक रावपाचो संदेश दिवपी ही कविताच सशक्तीकरणाचो मार्ग पूण तयार करता. अस्तुरेक फकत देहूच मानप, सेक्स मानप, हागाच्यानच तिची स्वतंत्रतायेची चेतना आनी स्वच्छंद व्यवहार शुरू जाता. भारतीय सामाजिक संहिता अंतर्गत या कामसूत्र भीतर पूण कामवर्धन आनी पौरुषा खातीर कितें करचें हें दिल्या पूण बायले खातीर तिची कामशक्ती वाडोवपा खातीर एकूय उपाय थंय ना. तिका मनीस मानून केल्लें चित्रणच ना. “अन्याय” कसल्या कसल्या रूपांत जाता हें पळयल्यार अमिता म्हणटा- “देवाच्यान सांगाता तुम्हां म्हजे आवयचेर अन्याय जाता. तरातरांच्या मनशांच्या वजनान ती सामकी चेपल्या. निमाणें -

“आनी तेन्ना ती, हड्डें बडयत सांगता

म्हजेरूय अन्याय जाला...

(पान 27)

अस्तुरेचे सशक्तीकरण जाय अन्याय पयसकरपा खातीर तिका मनीस म्हूण मानून घवपा खातीर.

